

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxviième ANNÉE

15 Septembre 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 329

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Âlâ kâğıdlısı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

15 Eytül 1931

bir kızla münasebeti cinsiyede bulunması halinde hastalığın geçeceğine dair bir efsaneye ittiba'la böyle bir kız ararken tesadüf karşısına Annette i çıkarıyor . Bunu da şöhret ve serveti sayesinde elde edüb meramına nail olduktan ve bu masum kıza hastalığını aşıladıktan sonra terk ediyor . Bu hadise sevkile Annette de fuhşe atılıyor . O da Roza gibi mücadele teşkilatı tarafından yakalanub evvelâ hapse ve sonra hasta haneye tıkılıyor . Romanın krokisi bundan ibaretdir . Müellif mücrimin yalnız bu kabil kadınlardan ibaret olmadığı ve bunların sefaletine badi olan erkeklerinde şeriki cürm bulunduğunu ve bu gibilerin dahi cem'iyet namına tecziyesi lüzumunu mudafa'a etmektedir . Roman başdan başa canlı

ve açık tasvirlerle doludur , bu ahvalın aşağı yukarı mümasili memleketimizde de vakı' ve mevcut olduğundan vazifedaranın bu babda mudekkık ve munsifane hareketi şayanı temennidir :

Victor Hugo (Sefiler) namındaki eseri meşhurunun mukaddimesinde cem'iyeti beşeriyye nevmid ve hayata küskün işsiz kimselerin hali nahiah fuhşa atılan bed baht kadınların ve öteye beriye bırakılan çocukların derdlerine çare bulmadıkça sefaleti beşeriyyeye nihayet vermenin imkânsız olduğunu iddi'a etmiştir .

Bu i'tibarla mes'ele cem'iyeti ve onun vekili umuru olan hükümetleri ve vazı' kanunları düşündürecek bir mahiyeti fevkal'ade arz eder .

**

Tabi'at 'alemi

AĞUSTOS BÖCEKLERİ

Gâlîba, sadasını taklid ile (Cır cır) böceği de denilen bu hayvancığın muhtelif ve sıcak iklimlerde, alelhusûs Amerika'nın cenubunda, beş yüz kadar nev'i varsada Avrupada ve memleketimizde yaşayadılar ancak on sekiz nevi'den ibâretmiş .

Ben yalnız bir nev'ini tanıyorum ; bunu da elli sene evvel Antalya'da, oturduğumuz Gâlip paşa hânesinin geniş bahcesinde, bütün yaz günlerinde yüzlercesi birden, hiç durup dinlenmeksizin, saatlerce öterek bizi iz'âç'etdikleri esnâda merak ile arayıp bulmuş ve birisini tutarak tedkik etmişdim . Ağustos böceklerinin Antalya'daki çokluğuna başka bir yerde tesâdüf erdigimi hâtırlamıyorum .

Bu böcek uçarken büyük bir kelebeğe ve ya çekirgeye benzer ; (Cigale magnifique) muhteşem ağustos böceği , ve (Cigale Porte - Lanterne) fenerli ağustos böceği denilen, renk ve şekilleri pek güzelleri varsada bunlar memleketimizde yoktur . Antalya'da gördüklerimle ara sıra Erenköyünde seslerini işitdiklerimin , Ş. Sami Beyin , Fransızcadan Türkçeye lûgat

kitabında resmi bulunan ve (Cigale plébéenne) denilen nev'den olduklarını zan ediyorum .

Eski Yunanlıların an'anevi bir masalına göre (Eunome) ve (Ariston) adlarında esâtiri iki şahıs (Sithare - Sitar) denilen musikî âletini çalmakda müsabakaya girişirler ; bir aralık Eunom'un sitarından bir tel kopar ; bu sebeble musabakayı kayb edecekken Mâbudların gönderdikleri ağustos böceği gelip sitarın üstüne konarak kırılan telin yerini tutar ve bu suretle Eunom kazanır .

Ö zamandan beri Yunanlılarca , (Lyre) lir denilen musikî âleti üstüne konmuş bir ağustos böceği musikî timsali olarak kabul alınur .

Yunanistanın eski şairlerinden (Anachréon) bu böceğe tahsis ettiği bir manzumesinde bir çok medhlerden sonar :

« Sen derd ve ıztırap bilmezsin çünkü , ne etin , nede kanın var ; hemen , hemen Mâbûdlara benzersin ... » demiştir .

Şairlerin büyük babası Homer'de İlyada - sında ağustos böceğini (Troie - Troa) nın son Hükümdarı Priam ı ihâta eden ihtiyarlara ben-

zeterek : « ihtiyarlık kendilerini muharebeden men' etmişsede onlar, âhenkli nağmelerile ormanları şenlendiren ağustos böcekleri gibi belîğ hatiplerdir » demiştir .

Eski yunanlılar bu böcekleri bülbül gibi kafeslere koyarak meskenlerinde bulundurlarmış . Meselâ âteş böceklerinin dişileri kanatdan mahrum oldukları gibi ağustos böcekleri Hanımlarında sadaları bulunmadığından , Rodoslu filosof (Xénarque) , bu hayvanların tâlilerine gıpta ederek (Ağustos böceği bahtıyandır, çünkü dişisi dilsizdir . » demiştir .

Eski Yunan paralarından ba'zıları üstünde bu böceğin resmi bulunurdu; hattâ Atinelilerce başlarında altundan yapılmış bir ağustos böceği bulundurmak necâbet eseri sayılırmış .

Şu hürmete rağmen eski yunanlılar bu böcekleri en lezzetli bir şey gibi yerlerdi .

Fransız şairi (La Fontaine) in meşhur masallarından (Ağustos böceği ve karınca) manzumesi pek mârufdur . Recâi zade merhum Ekrem Bey tarafından nazmen terceme edilmiş olan bu manzumenin ma'âli şöyledir : « Kışın aç kalan ağustos böceği, komşusu karıncadan ödünç yeyecek istemiş ; karınca vermeyerek bütün yazı nasıl geçirdiğini sormuş ; böcek : « Gice gündüz tegannî ile » cevabını verdiğiinden , karınca : « öyle ise şimdi de dans ediniz » demiş .

Natüralistlerden biri bu manzumeyi tenkid ederek , ağustos böceğinin çıkardığı seslere

(Tegannî) demek doğru olmadığı gibi bu hayvancığın müstakbel ihtiyaçlarını unutarak eğlence ile vakit geçirecek bir tenbel, bir kaygısız olmadığını söylüyor .

Ağustos böceğinin, meselâ, kuşlar gibi sesleri ağız veya boğazdaki mahsus bir cihaz ile değil, karnındaki mini mini bir davul veya dümbelekden çıkarmakda olduğuna nazaran bu böcek bir muğannî değil bir çalgıcıdır, En son tedkikatda bulunan bir natüralist ağustos böceğinin musıkı âletini şöyle târif ediyor :

Bu böceğin çalgı âleti muhaddeb ve lastikli iki ince deriden ibârettdir; dümbeleğin merkezinden bu iki deriye giden iki adaleyi kısaltıp uzatmak suretile tahrik ederek çalar ve hasıl ettiği sesler kapağı açılır kapanır bir delikten harice çıkar.

Ağustos böcekleri, sesleri taklid olunmak suretile istenilen yere getirilebilir. Hattâ ma'ruf natüralistlerden Boyer de (Foscolombe) un sadalarını taklid ettiği ağustos böcekleri bulundukları ağaçdan inerek mumâileyhin bastonunun ve daha garib olarak burnunun üstüne konmuşlardır. [1] Ebûbekir Hâzım

[1] Mf. Vekâleti nin kıymetli neşriyyatından [Bir Filozofun şi'irleri] adlı ve [J. M. Guyau] nin eseri olup Dr. Djedet'in Türkçeye çevirmiş olduğu kitabda [Ağustos böceğinin ölümü] 'unvanlı manzumeyi de okuyun .

[İctihad]

Gençlere Enerji dersleri :

« Kendinizden yukarıdakilere bakınız . Muvaffak olanların eserlerini tettebbu' ve hareketlerini taklid ediniz ! »

Genliğimde Târihe meraklı idim . Bana mazinin büyük adamlarına hürmet etmeyi (Galile) öğretmişti . Halin büyüklerini takdir etmeyide (Sitet) den öğrendim .

1890 da (Sitet) in neşr etmekde olduğu **Review of Reviews** isminde i mecmu'aya abone olmuşdum . Bu mecmu'a o zaman ahvali aleminden bahs eden tek büyük gazete idi .

Sitet mecmu'asında « Bu ayın büyük adamı » ser lavhası altında zamanımızın Tarihini yapardı . Sitet bu suretle halde dahi Tarih yazıla bileceğini ve zamanımız şahsiyyetlerinin Colombus dan büyük Karl dan ve yahud Anibal dan daha küçük olmadıklarını göstermişti .

(Sitet) in kendine mahsus muhtelif telekileri vardı . eyi, fena, hattâ ma'nasız . Bunlar